Valtioneuvoston selonteko:

Suomen kehityspolitiikka

4.2.2016

FORMIN.FINLAND.FI

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Sisältö

1. Kehityspolitiikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ... 4

2. Tilanne kehitysmaissa: nopeaa edistystä ja suuria ongelmia ... 5

3. Uudet kansainväliset tavoitteet: kestävän kehityksen toimintaohjelma vuoteen 2030 asti ... 6

4. Suomen päätavoitteet ... 8

4.1 Suomen kehityspolitiikan peruslähtökohdat ja kestävät arvot ... 8

4.2 Työtä ohjaavat painopistealueet ... 10

I Naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema ovat vahvistuneet ... 10

II Kehitysmaiden oma talous on lisännyt työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia ... 11

III Yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyky on vahvistunut ... 11

IV Ruokaturva sekä veden ja energian saatavuus ovat kohentuneet ja luonnonvaroja käytetään kestävämmin ... 12

5. Pakolaisuuden ja lisääntyvän muuttoliikkeen vaikutukset kehityspolitiikkaan ... 13

6. Humanitaarista apua hädässä oleville ... 15

7. Suomen kehityspoliittinen vaikuttaminen vahvistuu ... 16

8. Suomi vahvistaa kansainvälisten toimijoiden työtä ... 17

9. Suomen yhteistyö kumppanimaiden kanssa tuottaa tulosta ... 19

10. Tuloksellinen yhteistyö suomalaisten kumppaneiden kanssa ... 22

10.1. Yhteistyö yksityissektorin kanssa vahvistaa kehitysvaikutuksia ... 22

10.2. Vahva kumppanuus kansalaisyhteiskunnan kanssa jatkuu ... 24

10.3. Muut keskeiset toimijat ... 25

10.4. Uudet vahvemmat kumppanuudet ... 25

11. Toimintatavat uudistuvat ... 25

12. Selonteon toimeenpano ja seuranta ... 26

1. Kehityspolitiikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Kehityspolitiikka on tärkeää sekä niille, joita Suomi tukee, että Suomelle itselleen. Elämme aikakautta, jolloin maiden ja kansojen mahdollisuudet hyvinvointiin ja menestykseen ovat ennenäkemättömät. Samalla maiden tulevaisuudet kytkeytyvät yhteen tiiviimmin kuin kenties koskaan aikaisemmin. Myös monet riskit ja ongelmat ovat yhteisiä.

Turvalliset elinolot, ihmisoikeudet ja ihmisten mahdollisuus vaikuttaa asioihinsa, riittävä toimeentulo ja hyvä elinympäristö kehitysmaissa ovat tärkeitä tavoitteita sellaisinaan. Toteutuessaan ne vahvistavat myös kansainvälistä turvallisuutta, taloutta ja ympäristöä.

Kun ihmiset voivat hyvin kotimaissaan, heidän ei tarvitse etsiä suurin joukoin turvaa tai toimeentuloa ulkomailta. Kehitys vahvistaa turvallisuutta: monet konfliktit vältetään, ja ääriliikkeille ja terrorismille on vähemmän jalansijaa. Kehitysmaat eivät halua olla riippuvaisia ulkomaisesta avusta loputtomiin, vaan ne haluavat tulla toimeen omilla tuloillaan. Siksi kehityspolitiikan on oltava tehokasta ja muillakin politiikka-aloilla on vaikutettava samansuuntaisesti – tukemalla kehitysmaiden talouksien kestävää kasvua ja niiden integroimista kansainväliseen talouteen. Väkirikkaiden kehitysmaiden talouden nousu vahvistaa ajan myötä maailmantaloutta, mikä puolestaan vahvistaisi Suomenkin taloutta ja hyvinvointia. Suomen osaaminen ja monet vahvuudet kiinnostavat kehitysmaita. Kehityspolitiikka on myös hyvä tapa luoda pohjaa monipuoliselle yhteistyölle eri aloilla.

Suomen viime vuosina toteuttamaa kehitysyhteistyötä ja sen tuloksia on arvioitu perusteellisesti. Sitä pidetään korkeatasoisena ja tuloksellisena – siitä huolimatta, että toiminta tapahtuu vaikeissa oloissa, työ ei ole aina helppoa ja myös ongelmia syntyy.

Suomalaisilla on täysi syy olla ylpeitä siitä, että taloustilanteestaan huolimatta Suomi osaa ja haluaa auttaa suuressa avun tarpeessa olevia ihmisiä. Suomi on itsekin saanut muilta monenlaista apua historiansa vaikeina vuosina.

Suomi on moderni, kehittynyt ja hyvin koulutettu yhteiskunta, joka kantaa kansainvälistä vastuuta yhteisestä tulevaisuudesta. Osallistuessaan kansainvälisten ongelmien ratkaisuun Suomi vahvistaa samalla ulkopoliittista ja taloudellista asemaansa ja kansainvälisiä vaikutusmahdollisuuksiaan. Tällä on merkitystä Suomen tulevaisuudelle. Kehityspolitiikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

2. Tilanne kehitysmaissa: nopeaa edistystä ja suuria ongelmia

Suomen ja muiden avunantajien kehitysmaille antama tuki on auttanut saavuttamaan tärkeitä tuloksia. YK:n arviot osoittavat, että globaali kehitys on edennyt ja kehitysmaat ovat onnistuneet kohentamaan elinolojaan monin tavoin. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten osuus maailman väestöstä on puolittunut vuodesta 1990. Se on ensimmäistä kertaa alle 10 prosenttia, vaikka köyhien määrä on edelleen aivan liian suuri. Valtaosa tytöistä ja pojista pääsee kouluun. Äitien ja alle viisivuotiaiden lasten kuolemat ovat vähentyneet merkittävästi. Ilman vesihuoltoa elävien ihmisten määrä on puolittunut. Valtaosassa kehitysmaista talouden perusta on vahvistunut, kehitysavun osuus tuloista on laskenut ja maat saavat rahoitusta kehityksensä tueksi muullakin tavoin. Yksityissektorin rooli talouksien moottorina ja työpaikkojen luojana on kasvanut. Teknologia vahvistaa kehitysmaiden talouksia ja lisää ihmisten mahdollisuuksia saada ja käyttää tietoa. Yhteiskunnat kehittyvät parempaan suuntaan.

Osa kehitysmaista on kuitenkin edelleen hyvin vaikeassa tilanteessa. Jotkut maat ovat jääneet muista jälkeen konfliktien, terrorismin ja rikollisuuden vuoksi. Äärimmäinen köyhyys ja eriarvoisuus ovat edelleen hyvin suuria ongelmia monissa maissa, ja voimakas väestönkasvu saattaa vaikeuttaa tilannetta monilla alueilla. Luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutoksen seuraukset hidastavat kehitystä. Ihmisten, erityisesti naisten, lasten ja nuorten tai heikossa asemassa olevien mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä voivat olla rajalliset, syrjinnästä, asenteista tai tiedonpuutteesta johtuen. Valtiorakenteet saattavat olla heikot ja korruptoituneet. Talouden perusta voi puuttua eikä valtio kykene verotulojen puuttuessa huolehtimaan tarvittavista palveluista ja oikeuksista. Monet valtiot syyllistyvät edelleen ihmisoikeusloukkauksiin.

Monet ongelmat ylittävät valtioiden rajat. Seuraukset ja riskit voivat ulottua kauas, myös Suomeen. Tällaisissa tilanteissa ratkaisutkin edellyttävät yleensä kansainvälisiä toimia. Esimerkkejä näistä ongelmista ovat aseellinen toiminta rajojen yli, ääriryhmien vahvistuminen, hallitsematon muuttoliike, ihmissalakuljetus ja -kauppa, epidemiat ja luonnonvarojen laiton kauppa. Kaikkien maiden tulevaisuutta uhkaa luonnon kantokyvyn ylittyminen, erityisesti ilmastonmuutos ja sen mukanaan tuomat rajut sääilmiöt, vesi- ja metsävarantojen hupeneminen sekä ongelmat ruoan, veden ja energian saannissa.

Eniten kansainvälistä tukea tarvitsevat vähiten kehittyneet, hauraimmat ja konflikteista tai ilmasto- ja luonnonkatastrofeista kärsivät maat. Tukea voidaan tarvita aivan tavanomaisten yhteiskunnan perusrakenteiden pystyttämiseen ja demokratian ja oikeusvaltion vakiinnuttamiseen, ihmisoikeuksien turvaamiseen sekä talouden peruslähtökohtien luomiseen. Osa näistä maista tarvitsee kehitysyhteistyön rinnalla muunkinlaista tukea, esimerkiksi rauhanvälitystä tai rauhanturvaamistoimia.

Myös monissa vakaammissa, mutta vähiten kehittyneissä maissa kehitysyhteistyön merkitys on edelleen suuri ja kehitysrahoituksella katetaan useita kymmeniä prosentteja menoista. Monissa näistä maista talouden kehitys on viime vuosina ollut nopeaa, mutta alhaisen lähtötason vuoksi ne voivat tarvita merkittävää tukea vielä jonkin aikaa. Eräissä maissa on löydetty uusia luonnonvaroja, joiden hyödyntäminen voi luoda kestävää talouskasvua ja hyvinvointia koko maalle.

Vaurastuvissa kehitysmaissa apuriippuvuus on vähäistä. Niissä tarvitaan erityisesti vastuullista yksityissektoria ja kestäviä investointeja, jotta syntyy uusia työpaikkoja ja elinkeinoja sekä verotuloja, joilla maat voivat itse rahoittaa menonsa. Tarvitaan myös keinoja yhteiskuntien sisällä vallitsevan eriarvoisuuden poistamiseksi, jotta kehitys tavoittaisi kaikki kansalaiset. Tarvitaan toimintakykyisempää, vastuullista hallintoa ja kansalaisyhteiskuntaa, joka voi kiinnittää huomiota epäkohtiin ja lujittaa demokratian perustaa.

3. Uudet kansainväliset tavoitteet: kestävän kehityksen toimintaohjelma vuoteen 2030 asti

Vuonna 2000 YK:ssa hyväksytyt vuosituhattavoitteet vauhdittivat kehitystä antamalla suuntaa ja asettamalla selkeitä tavoitteita. Kehitysmaille ne olivat hyvä työväline tehostaa kehitysponnisteluja ja osoittaa, että edistystä on tapahtunut. Köyhyys väheni, sukupuolten välinen tasa-arvo lisääntyi, ja terveys ja kouluun pääsy paranivat.

Tavoitteet myös seuraaviksi viideksitoista vuodeksi on nyt sovittu YK:n jäsenvaltioiden kesken. Vuoteen 2030 ulottuva kestävän kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030, on entistä laajempi ja kunnianhimoisempi kokonaisuus. Tavoitteena on ihmisen, ympäristön ja talouden kannalta kestävä kehitys ja rauhanomaiset yhteiskunnat kaikkialla maailmassa. Mottona on, ettei kukaan jää kehityksestä jälkeen. Agenda 2030:n odotetaan vauhdittavan kehitysmaiden omia kehitysponnisteluja samalla tapaa kuin vuosituhattavoitteet: se viitoittaa kehitysmaiden suunnittelua ja politiikan ohjausta. Kehittyneet maat puolestaan sitoutuvat tukemaan köyhempiä maita tavoitteiden saavuttamisessa, yhteistyön ja kehitysrahoituksen keinoin.

Agenda 2030:n tavoitteet koskevat kaikkia valtioita: ne kaikki ovat sitoutuneet edistämään kehitystä kestävällä tavalla ja laativat oman kansallisen toimintasuunnitelmansa tavoitteiden saavuttamiseksi. Koko yhteiskunta voi edistää asiaa – valtioiden lisäksi myös kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta, yritykset, kunnat ja kaikki muutkin toimijat. Jokaisen YK:n jäsenvaltion edistymistä arvioidaan säännöllisesti vuoteen 2030 asti. Kansainvälisiä rakenteita ja pelisääntöjä on tarkoitus kehittää tukemaan sovittuja tavoitteita.

Myös Suomi sovittaa oman politiikkansa Agenda 2030:n mukaiseksi. Tältä pohjalta Suomi sopeuttaa myös kehityspolitiikkansa tukemaan kehitysmaiden kykyä saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet.

Yksittäisiä tavoitteita on 17, ja ne jakautuvat alatavoitteisiin. Tavoitteet tukevat toisiaan. Ensimmäisenä tavoitteena mainitaan köyhyyden poistaminen kaikkialta.

Kestävän kehityksen tavoitteet:

1. Poistaa köyhyys kaikissa muodoissa kaikkialta
2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta
3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille
4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet
5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia
6. Varmistaa puhtaan veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille
7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille
8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoisia työpaikkoja
9. Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuuttaja innovaatioita
10. Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä
11. Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä yhdyskunnat
12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys
13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan
14. Suojella meriä ja merten tarjoamia luonnonvaroja sekä edistää niiden kestävää käyttöä
15. Suojella ja palauttaa ennalleen maaekosysteemejä, edistää niiden kestävää käyttöä sekä pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen
16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia, taata kaikille oikeuspalvelut, rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla
17. Vahvistaa kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

Osana kestävän kehityksen toimintaohjelmaa on sovittu myös kehitysrahoituksesta. Päävastuu kehityksestä ja sen rahoittamisesta säilyy kullakin valtiolla itsellään. Vain siten voidaan saada aikaan kestäviä tuloksia. Tarvitaan kansallisia julkisia voimavaroja, yksityistä rahoitusta kotimaasta ja ulkomailta sekä kehitysyhteistyörahoitusta. Toimeenpanoa tuetaan myös monin muin keinoin, kuten politiikkavalinnoilla, innovaatioilla tai tukemalla toimintakyvyn vahvistumista.

Kehitysmaihin suuntautuvista rahavirroista kehitysyhteistyörahoitus muodostaa nykyisin vain osan. Ulkomaiset investoinnit tuovat kehitysmaiden tuloista jo yli 40 prosenttia. Investoinnit myös köyhimpiin maihin ovat kasvaneet huomattavasti. Vuonna 2014 ulkomaisten investointien määrä oli noin 680 miljardia Yhdysvaltain dollaria, eli noin viisinkertainen summa verrattuna kehitysyhteistyörahoitukseen, joka oli noin 135 miljardia dollaria. Ulkomaille muuttaneiden rahalähetykset kehitysmaihin olivat yli 426 miljardia dollaria. Kehitysmaiden saamat tulot kansainvälisestä kaupasta olivat samoin huomattavat.

Erot maiden välillä ovat kuitenkin suuria. Köyhimpiin kehitysmaihin suuntautuu vähemmän rahavirtoja, mutta kaikesta niiden vastaanottamasta rahoituksesta noin 70 prosenttia on kehitysyhteistyörahaa. Köyhät maat kykenevät keräämään vain noin 10–15 prosenttia bruttokansantulostaan veroina ja maksuina. Ne myös menettävät huomattavia määriä mahdollisia tuloja laittomien rahavirtojen vuoksi.

Eri rahoitusmuotojen rooli on erilainen. Kehitysmaiden talouden kokonaiskasvu ja veropohjan kehittäminen ovat tarpeen mutta eivät sellaisenaan aina riitä tuomaan kehitystä kaikille. Suuntaamalla kehitysyhteistyörahoitusta strategisella tavalla on mahdollista aikaansaada ja nopeuttaa kehitystä siellä, missä yksityinen rahoitus ei kohdennu ongelmien korjaamiseen tai kansalliset varat eivät riitä. Kehitysyhteistyörahoituksella voidaan vaikuttaa kehitysmaiden yhteiskunnissa sellaisiin keskeisiin ongelmakohtiin, joiden kautta on mahdollista turvata maan kehittyminen pitkällä tähtäimellä. Kehitysyhteistyörahoituksen halutaan myös mahdollistavan yksityisen rahoituksen lisääntymisen. Eri maissa rahoitustarpeet voivat olla erilaisia.

4. Suomen päätavoitteet

4.1 Suomen kehityspolitiikan peruslähtökohdat ja kestävät arvot

Suomen kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä ohjaa YK:ssa yhteisesti hyväksytty kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030. Sen pohjalta kehityspolitiikassa panostetaan erityisesti hallitusohjelmaan valittuihin painopistealueisiin, joita ovat tyttöjen ja naisten oikeuksien ja aseman vahvistuminen; kehitysmaiden talouksien kehittyminen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi; yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyvyn vahvistuminen sekä ruokaturvan, veden ja energian saatavuuden parantuminen sekä luonnonvarojen kestävyys. Suomi toimii kehityspolitiikassaan johdonmukaisesti siten, että hallitusohjelman eri politiikkatavoitteet tukevat kestävän kehityksen saavuttamista.

Kaiken toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan Suomen arvot ja periaatteet sekä Suomen kansainväliset velvoitteet – riippumatta siitä millä alalla, missä ja kenen toimesta kehityspolitiikkaa tai -yhteistyötä harjoitetaan. Ne luovat toiminnalle pitkän aikavälin suuntaviivat, jotka kantavat hallituskaudesta toiseen. Näitä ovat demokratia ja oikeusvaltio; sukupuolten välinen tasa-arvo ja ihmisoikeudet; sananvapaus; kestävä markkinatalous ja luonnonvarojen käyttö sekä pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta, korkea koulutustaso mukaan luettuna. Pohjoismaisella yhteiskuntamallilla on hyvä maine monissa kehitysmaissa ja siihen liittyvälle osaamiselle on kysyntää.

Suomen kehityspolitiikan kantavana päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja köyhyyden sekä eriarvoisuuden vähentäminen. YK:n ihmisoikeusjulistuksen mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Suomen kehityspolitiikan keskeinen tavoite on ihmisoikeuksien toteutuminen. Suomen lähtökohta on, että valtioilla on vastuu ihmisoikeuksien toteutumisesta, ja että ihmisten tietoisuutta ja kykyä edistää oikeuksiaan tulee vahvistaa. Samalla tulee varmistaa, ettei kehitysyhteistyö syrji ja että ihmisillä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Tätä lähestymistapaa kutsutaan ihmisoikeusperustaiseksi.

Myös lasten oikeudet sekä heikoimmassa asemassa olevien ihmisten, erityisesti vammaisten henkilöiden oikeudet huomioidaan kaikessa toiminnassa. Suomella on osaamista ja mahdollisuuksia tukea vammaisia ja tuen tarvetta korostaa se, että he jäävät usein muun tuen ulkopuolelle.

Suomen kehityspolitiikassa otetaan huomioon ilmastonmuutos, joka on yksi suurimmista ihmiskunnan haasteista ja jonka kielteiset vaikutukset vaarantavat monien maiden kehityksen. Kaikessa toiminnassa tähdätään ilmastonmuutoksen hillintään, samoin kuin siihen sopeutumisen ja varautumisen tukemiseen. Ilmastorahoitus on nykyisin osa Suomen kehitysyhteistyörahoitusta. Myös katastrofiriskien hallinta huomioidaan suomalaisessa kehitysyhteistyössä.

Tuettavien kehitysmaiden omat kansalliset kehityssuunnitelmat ovat kehitysyhteistyön lähtökohtana. Suomi painottaa paikallista omistajuutta ja vastuuta. Kumppanimaiden sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin, molempia osapuolia koskeva tilivelvollisuus ja avoimuus ovat välttämättömiä onnistumisen edellytyksiä. Muutoinkin tukea suunniteltaessa huomioidaan aina kunkin maan erityisolosuhteet ja tarpeet. Kaiken Suomen rahoittaman ja toteuttaman toiminnan tulee tähdätä siihen, että kehitysmaiden omaa kykyä kehittyä vahvistetaan sen sijaan, että tukea kohdennettaisiin hyvin pitkään jonkin toiminnan toteuttamiseen kehitysmaan hallituksen tai viranomaisten puolesta.

Suomi panostaa sellaiseen kehitysyhteistyöhön, jossa suomalaisella osaamisella ja rahoituksella on erityistä merkitystä ja tarvetta. Suomen kehityspolitiikkaa tehdään yhteistyössä EU:n ja muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa, jotta päällekkäisyydet vältetään, ja täydentävyys ja vaikuttavuus maksimoidaan. Päätökset eri sektoreilla tehdään samansuuntaisesti ja johdonmukaisesti, tietoisina niiden vaikutuksista kehitysmaihin. Tällöin yhden politiikka-alan toimet voivat tukea toisen saavutuksia.

Suomen tavoitteena on kasvattaa kehitysyhteistyömäärärahoja talouden vahvistuessa. Pitkän aikavälin tavoitteena on kehitysyhteistyörahoituksen nostaminen YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosentin osuuteen bruttokansantulosta. Vähiten kehittyneisiin maihin suunnattavan rahoituksen osuus säilyy kansainvälisten suositusten – 0,2 prosenttia bruttokansantulosta – yläpuolella myös tällä hallituskaudella. Melkein kaikki Suomen kahdenväliset kumppanimaat ovat vähiten kehittyneitä maita.

Lähivuosina Suomi joutuu toteuttamaan kehitysyhteistyötä aiempaa niukemmin määrärahoin ja henkilöresurssein. Sen vuoksi toimintaa tehostetaan ja voimavarat kohdennetaan entistä tarkemmin asetettujen tavoitteiden tueksi, rahoituskohteita huolellisesti priorisoiden. Uusia kumppanuuksia ja yhteistyömuotoja etsitään muun muassa yritysten, tutkimuslaitosten ja koulutusinstituutioiden sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Toiminta suunnitellaan suurempien kokonaisuuksien varaan, jolloin hallinnointityön suhteellinen osuus pienenee. Toisinaan pienelläkin panostuksella voidaan saada aikaan merkittävä kehitysvaikutus, minkä vuoksi myös hyvin harkitut pienemmät tukitoimet ovat edelleen tarpeen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi rauhanhankkeisiin tai demokratian ja yhteiskunnan toimintakyvyn vahvistamiseen annettava tuki ja neuvonanto sekä suomalaisten valtion laitosten tai tutkimus- ja koulutusinstituutioiden asiantuntijapalvelut tietyn osaamispääoman vahvistamiseksi kehitysmaassa.

Suomen kehityspolitiikan on tuotettava tuloksia ja myönteisiä vaikutuksia myös pitkällä aikavälillä. Tuloksista raportointia tehostetaan, jolloin päätöksiä tehtäessä voidaan nojautua entistä parempaan tietoon saavutetuista tuloksista ja mahdollisista ongelmista. Suomi toimii kehityspolitiikassaan avoimesti.

Suomalaisen kehityspolitiikan peruslähtökohdat ja arvot koskevat kaikkia suomalaisia kehitystoimijoita.

4.2 Työtä ohjaavat painopistealueet

Suomi toimii omalta osaltaan sen puolesta, että tällä hallituskaudella:

- Naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema ovat vahvistuneet.
- Kehitysmaiden oma talous on lisännyt työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia.
- Yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyky ovat vahvistuneet.
- Ruokaturva sekä veden ja energian saatavuus ovat kohentuneet ja luonnonvaroja käytetään kestävämmin.

Kaikki neljä painopistettä vahvistavat ja tukevat toisiaan.

I Naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema ovat vahvistuneet

Tukee erityisesti YK:n kestävän kehityksen tavoitetta 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Miksi tärkeää: Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat suomalaisille tavallinen asia, mutta kehitysmaissa sukupuolten välinen epätasa-arvo on yksi kaikkein suurimmista ongelmista. Kokemus osoittaa, että naisten ja tyttöjen oikeuksien, aseman ja osallistumismahdollisuuksien parantuminen vahvistaa koko yhteiskuntaa ja edesauttaa muiden kehitystavoitteiden saavuttamista. Suomella on uskottavuutta ja osaamista edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa kansainvälisesti.

Mitä tavoitellaan: Suomi edistää toiminnallaan sitä, että

- naiset ja tytöt ovat paremmin koulutettuja ja ammattitaitoisempia,
- naiset ja tytöt voivat käyttää laadukkaita peruspalveluja useammin,
- naisten ja tyttöjen vaikuttaminen poliittiseen päätöksentekoon ja osallistuminen taloudelliseen toimintaan on lisääntynyt ja
- useampien naisten ja tyttöjen oikeus tehdä heitä itseään koskevia päätöksiä toteutuu ja heihin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö ovat vähentyneet.

Miten edistetään: Suomi edistää tavoitteiden toteutumista tukemalla sellaisten toimijoiden työtä, jotka vaikuttavat suoraan sukupuolten väliseen tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen tietotaitoon ja mahdollisuuksiin. Suomi edistää maiden kykyä kunnioittaa, suojata ja edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia, mukaan lukien lisääntymis- ja seksuaaliterveys sekä -oikeudet, sekä poistaa niiden toteutumisen esteitä. Suomi tukee kehitysmaiden julkisen hallinnon kykyä tarjota palveluita, kuten opetus ja terveys. Suomi tukee paikallista yksityissektoria ja sen kansainvälisiä yhteistyötahoja, jotta ne parantaisivat naisten mahdollisuuksia työllistyä, toimia yrittäjinä, omistaa ja osallistua talouselämään. Naisten asemaa edistäviä järjestöjä tuetaan. Suomi vaikuttaa EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla siihen, että kansainväliset normit ja toimintatavat luovat kestävän pohjan naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumiselle.

Suomi huolehtii siitä, että tasa-arvo otetaan huomioon kaikessa kehityspolitiikassa. Suomi huolehtii naisten osallistumisesta sekä naisten suojelun ja oikeuksien toteutumisesta konfliktitilanteissa ja niiden ratkaisussa kansainvälisten sopimusten ja YK:n päätösten kuten päätöslauselman 1325 mukaisesti.

II Kehitysmaiden oma talous on lisännyt työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia

Tukee erityisesti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita 8, 9 ja 12: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoisia työpaikkoja; Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita; Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

Miksi tärkeää: Ilman talouden kestävää perustaa köyhyyttä ja eriarvoisuutta ei voida poistaa, yhteiskunnilla ei ole tuloja menojensa kattamiseksi, eivätkä yhteiskunnat kehity niin, että ne lopulta kantavat itsensä. Työttömyys, erityisesti nuorten ihmisten jääminen vailla työtä, on yksi suurimmista haasteista. Ihmisarvoiset työpaikat ja elinkeinot ovat ihmisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan toimivuuden peruspilareita. Vastuullinen yksityissektori on avainasemassa, samoin se, että yksityisetkin rahoitusvirrat tukevat kestävää kehitystä. Maiden hallinnon ennustettava, sääntöihin perustuva ja ihmisoikeuksia kunnioittava toiminta on tärkeää yritysten ja elinkeinonharjoittajien toiminnan ja investointien mahdollistamiseksi. Useissa kehitysmaissa talouden perusta on heikko tai puuttuu lähes kokonaan, jolloin lähtökohdat kehitykselle ovat vaikeat. Suomella on osaamista resurssiviisaan ja vastuullisen yritys- ja elinkeinotoiminnan edistäjänä.

Mitä tavoitellaan: Suomi edistää omalla toiminnallaan sitä, että

- kaikille ihmisille, myös naisille, nuorille ja köyhimmille, on tarjolla enemmän ihmisarvoista työtä, elinkeinoja ja toimeentuloa,
- kehitysmaiden yksityissektori ja elinkeinot ovat vahvistuneet ja monipuolistuneet,
- kansainväliset liiketoiminnan säännöt tukevat aiempaa paremmin yritystoiminnan kehittymisen edellytyksiä ja vastuullisuutta sekä sovittujen standardien noudattamista kehitysmaissa
- uutta kestävän kehityksen mukaista osaamista, arvoketjuja sekä teknologiaa ja innovaatioita hyödynnetään aiempaa paremmin.

Miten edistetään: Suomi tukee kehitysmaiden toimia talouden perustan luomisessa ja vahvistamisessa, liiketoimintaympäristön kehittämisessä sekä maiden luonnonvarojen vastuullisessa hallinnassa ja käytössä. Suomi tukee paikallisia viranomaisia ja yrityksiä sekä niiden kanssa toimivia viranomaisia, yrityksiä tai järjestöjä tietotaidon ja toiminnan kehittämiseksi, investointien ja kumppanuuksien lisäämiseksi sekä teknologian ja innovaatioiden hyödyntämiseksi. Suomi vaikuttaa kansainvälisiin kauppaneuvotteluihin EU:n jäsenenä, huomioiden kehitysmaiden kehitykselle tärkeiden tuotteiden markkinoillepääsy. Suomi vaikuttaa myös verotusta ja yritysvastuuta koskevien pelisääntöjen muotoutumiseen sekä rahoituslaitosten ja muiden toimijoiden linjauksiin. Suomi rahoittaa tutkimus- ja koulutusinstituutioiden, yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin yhteistyötä tarpeellisen osaamisen vahvistamiseksi ja välittymiseksi kehitysmaihin.

III Yhteiskuntien demokraattisuus ja toimintakyky on vahvistunut

Tukee erityisesti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita 16 ja 17: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia, taata kaikille pääsy oikeuspalveluihin, rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla; Parantaa kehitysmaiden kykyä verojen tai muiden tulojen keräämiseen.

Miksi tärkeää: Kansanvalta, ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä avoin ja toimiva julkinen hallinto, veronkantokyky ja julkiset palvelut, hyvä oikeusjärjestelmä, riippumaton media ja vapaa kansalaisyhteiskunta ovat edellytyksiä kehitykselle ja rauhalle. Näissä kaikissa Suomella on pal-

jon annettavaa, samoin koulutuksessa, joka on keskeinen perusta kehitykselle. Hyvinvoinnin näkökulmasta kehitysmaan talouskasvu ei yksistään riitä, jos koko yhteiskunta ei pääse osalliseksi myönteisestä kehityksestä. Toimiva pohjoismaisen yhteiskunnan malli tarjoaa näiltäkin osin hyvän esimerkin.

Mitä tavoitellaan: Suomi edistää omalla toiminnallaan sitä, että

- poliittisten instituutioiden demokraattisuus on vahvistunut ja kansalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon ovat parantuneet,
- hallinto ja oikeuslaitos tuottavat parempia julkisia palveluja, koulutuspalvelut mukaan luettuina, ja ne ovat entistä paremmin ihmisten saatavilla,
- verotus toimii tehokkaammin julkisten palveluiden rahoittamiseksi ja
- kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset ja sananvapaus ovat vahvistuneet.

Miten edistetään: Suomi tukee kehitysmaiden julkisten ja poliittisten instituutioiden kehittämistä kahdenvälisesti, EU:n sekä kansainvälisten ja alueellisten toimijoiden tai kuntien kautta. Suomi vaikuttaa demokratian, ihmisoikeuksien, hyvän hallinnon, median ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten vahvistumiseen ja korruption torjuntaan kehitysohjelmin ja politiikkavaikuttamisella. Suomi panostaa rauhanomaisten ratkaisujen ja kansallisten dialogien edistämiseen, oikeusvaltion vahvistamiseen sekä yhteiskunnan toimivuuden ja hyvän hallinnon kehittämiseen.

Koulutusta tuetaan, sillä koulutettu väestö mahdollistaa edistymisen kaikissa muissa kehitystavoitteissa. Kehitysmaiden perus- ja korkeakoulutusta vahvistetaan. Selvitetään mahdollisuuksia lisätä tukea myös ammatilliselle koulutukselle, joka on usein avainasemassa nuorten osallisuuden ja maiden talouden kehityksen kannalta.

Suomi lisää panostustaan taloushallinnon ja verotuskyvyn kehittämiseen sekä osallistumistaan maailmanlaajuiseen työhön globaalien verosääntöjen kehittämiseksi. Tällä tavoitellaan kansainvälisen veronvälttelyn ja laittomien rahavirtojen kitkemistä sekä yritysvastuun lisääntymistä. Suomi tukee kansalaisyhteiskunnan vahvistumista ja toimii yhteistyössä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan kanssa.

IV Ruokaturva sekä veden ja energian saatavuus ovat kohentuneet ja luonnonvaroja käytetään kestävämmin

Tukee erityisesti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita 2, 6, 7, 13 ja 15: Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta; Varmistaa puhtaan veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille; Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille; Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan; Suojella ja palauttaa ennalleen maaekosysteemejä, edistää niiden kestävää käyttöä sekä pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

Miksi tärkeää: Ihmisillä on oikeus riittävään ruokaan ja veteen. Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö luo pohjaa ruokaturvalle, hyvinvoinnille, työlle ja toimeentulolle. Edistysaskelista huolimatta kehitysmaissa on tehtävä vielä paljon työtä, jotta kestävästi tuotettua ruokaa, puhdasta vettä ja energiaa on kaikkien saatavilla, etenkin ottaen huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Mitä tavoitellaan: Suomi edistää toiminnallaan sitä, että

- ihmisten mahdollisuudet tuottaa tai hankkia ruokaa ovat parantuneet,
- laadukkaan vesihuollon piiriin päässeiden ihmisten määrä on lisääntynyt ja yhä useammalla ihmisellä on käytössään kunnollinen käymälä,
- kehitysmaiden panostukset kestäviin energiaratkaisuihin ovat lisääntyneet, uusiutuvan energian osuus on lisääntynyt ja fossiilisen energian vähentynyt sekä
- uusiutuvien luonnonvarojen ja ekosysteemien, kuten metsien ja vesistöjen, kestävä hoito, käyttö, suojelu ja hallinta ovat lisääntyneet.

Miten edistetään: Suomi on puhtaan teknologian ja biotalouden maa, jolla on huippuosaamista siinä, miten näillä tavoitealoilla toteutetaan toimivia, ympäristöllisesti kestäviä ja ilmastoälykkäitä ratkaisuja. Lisäksi Suomella on paljon tarjottavaa luonnonvarojen hallinnan sekä metsien kestävän käytön edistämisessä. Suomi tukee kehitysmaiden julkisia, yksityisiä ja yhteisöllisiä tuottajia vesi-, ruoka- ja energia-aloilla lisätäkseen niiden tietotaitoa ja kykyä saada investointeja ja yhteistyökumppaneita sekä hyödyntää uutta puhdasta teknologiaa ja osaamista. Suomi tukee kehitysmaiden toimia ruoan, veden ja energian saatavuuden parantamiseksi, myös naisten oikeudet huomioiden. Suomi tukee luonnonvarahallinnon kehittämistä kahdenvälisesti, alueellisesti ja monenvälisesti. Suomi vaikuttaa kansainväliseen ja EU-politiikkaan ilmasto-, energia-, ympäristö-, maatalous- ja yritysvastuukysymyksissä ja tukee kehitysmaiden vuoropuhelua. Suomi rahoittaa tutkimus- ja koulutusinstituutioiden, yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin yhteistyötä tarpeellisen osaamisen syntymiseksi.

5. Pakolaisuuden ja lisääntyvän muuttoliikkeen vaikutukset kehityspolitiikkaan

Laajamittainen pakolaisuus ja maahanmuutto ovat aiheuttaneet uuden tilanteen Euroopassa. Myös Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä on noussut tuntuvasti. Väkivaltaiset konfliktit ja myös tulevaisuuden näköalojen puuttuminen ovat johtaneet laajaan muuttoliikkeeseen erityisesti Syyriasta, Irakista, useista Afrikan maista sekä Afganistanista. Eräiden, erityisesti Afrikan maiden huomattavan väestönkasvun ja ilmastonmuutoksen ennustetaan ajan myötä lisäävän muuttoliikettä entisestään.

Kehitysyhteistyö tarjoaa hyvän keinon vaikuttaa kehitysmaiden yhteiskuntien kehitykseen niin, että maat voivat luoda kansalaisilleen toimeentulomahdollisuuksia ja rauhalliset elinolot. Enemmistö ihmisistä kaikkialla maailmassa toivoo ennen muuta voivansa elää turvattua elämää kotimaassaan ja saavansa siellä riittävän toimeentulon. Tämän tavoitteen turvaaminen on Suomen kehityspolitiikan tärkeä tavoite. Olosuhteet lähtömaissa ovat avainkysymys.

Lisää tukea suunnataan pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden lähtömaihin rauhan edellytysten, ihmisoikeuksien ja toimeentulomahdollisuuksien vahvistamiseksi, jotta ihmisten ei tarvitsisi lähteä kotimaastaan ja jotta he voisivat palata. Suomi suuntaa lisää tukea myös suuria pakolaismää-

riä vastaanottaneisiin ja kauttakulkumaihin, vahvistaen niiden kantokykyä ja pakolaisten suojelua sekä ehkäisten ihmiskauppaa ja -salakuljetusta. Tukea annetaan humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön keinoin. Vaikeimmissa olosuhteissa Suomi antaa tukea tarvittaessa kokeneiden kansainvälisten järjestöjen tai kehitysrahoituslaitosten kautta, jolloin Suomen avun perillemeno varmistetaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Kohdealueita ovat erityisesti Syyrian ja Irakin tilanteen seuraamuksia kantavat maat ja alueet Lähi-idässä, levottoman Afrikan sarven alueen tilanteesta suoraan kärsivät ja suuria pakolaismääriä majoittavat maat, esimerkiksi Somalia, Kenia ja Etiopia. Myös Afganistanin tukemista jatketaan pakolaisuusnäkökulmakin huomioon ottaen. Suomi tukee näissä ja monissa muissa maissa suomalaisen yhteiskunnan muidenkin kehitystoimijoiden, kuten kansalaisjärjestöjen, tekemää arvokasta työtä.

Suomen tukea pakolaisille, kauttakulkualueille ja lähtömaihin kanavoituu mittavassa määrin myös EU:n kautta. Suomi edistää EU:n päätöksenteossa yhteistä, hyvin suunniteltua ja koordinoitua toimintaa. Suomi ajaa yhteisiä ratkaisuja pakolaistilanteeseen ja pyrkii vaikuttamaan pakolaisuuden perussyihin.

Suomi vaikuttaa kansainvälisissä järjestöissä ja foorumeilla sen puolesta, että tukea lähtö- ja kauttakulkumaihin lisätään, tuen koordinaatiota tehostetaan ja pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten oikeuksia suojellaan ja heidän kohtelunsa on oikeudenmukaista. Suomi vaikuttaa toimintatapojen kehittämiseen lapsipakolaisten turvapaikanhaun ja muiden haasteiden ratkaisemiseksi.

Suomi tukee lähtömaiden tilanteen ratkaisemista laajasti muillakin kuin kehitysyhteistyön keinoin. Ihmisoikeuksiin ja maiden vakauteen vaikutetaan ulko- ja turvallisuuspolitiikalla, esimerkiksi poliittisen vuoropuhelun tai kriisinhallinnan avulla. Talouksien kehittymiseen ja työpaikkojen syntyyn voidaan myötävaikuttaa EU:n kauppapolitiikalla, esimerkiksi lähtömaille elintärkeät vientituotteet paremmin huomioiden. Myös vahva suomalainen ja EU:n ilmastopolitiikka vähentää ympäristön muutosten aiheuttamaa muuttoliikettä pitkällä aikavälillä. Agenda 2030 kokonaisuudessaan puuttuu pakolaisuuden syntytekijöihin.

Muuttoliike ei ole uusi ilmiö, ja ihmisten hallittu liikkuvuus on luonnollista. Maailman 230 miljoonan siirtolaisen lähtösyyt ovat moniulotteisia. Työhön tai opiskeluun perustuva hallittu muuttoliike voi hyödyttää isäntämaan kehitystä muun muassa väestön nuortumisen ja työntekijöiden saatavuuden kautta sekä lähtömaata osaamispääoman ja taloudellisen toiminnan lisääntymisen myötä. Suomessa asuviin, kehitysmaista muuttaneisiin ihmisiin ja heidän osaamiseensa nojaudutaan aiempaa enemmän myös kehitysyhteistyössä.

6. Humanitaarista apua hädässä oleville

Humanitaarisen avun perustavoite on pelastaa ihmishenkiä, lievittää kärsimystä ja inhimillistä hätää sekä ylläpitää ihmisarvoa kriisien aikana. Avulla lievitetään esimerkiksi aseellisen konfliktin tai luonnonkatastrofin aiheuttamaa hätää tarjoamalla muun muassa ruokaa, vettä, suojaa ja ensiapua.

Humanitaarisen avun tarve voi olla lyhytaikaista ja rajallista esimerkiksi tulvatilanteessa. Ennalta varautumisella ja pitkäjänteisen kehitysyhteistyön avulla voidaan myös vähentää tuhojen laajuutta ja säästää ihmishenkiä. Toisaalta yhä useammat humanitaariset kriisit pitkittyvät ja niiden taustasyyt ovat monimutkaisia. Humanitaarista apua saatetaan tarvita vuosien, jopa vuosikymmenien ajan, jos ihmisillä ei ole mahdollisuutta palata normaaliin elämään. Humanitaariseen apuun kuuluvat myös koulunkäynnin järjestäminen ja työmahdollisuuksien kehittäminen.

Humanitaarisen avun tarpeet ovat viime vuosina moninkertaistuneet. Maailmassa on käynnissä useita vakavia konflikteja. Luonnonkatastrofit ovat lisääntyneet muun muassa ilmastonmuutoksen edetessä. Etenkin konfliktit Lähi-idässä ja Afrikassa ovat kasvattaneet inhimillistä hätää, ja kuilu tarpeiden ja voimavarojen välillä on kasvanut. Humanitaarisen avun kansainvälinen rahoitusvaje on vuosittain miljardeja euroja. Samalla toimintaympäristö on muuttunut vaikeammaksi ja vaarallisemmaksi myös avustusjärjestöille ja niiden työntekijöille. Toimijoita on aiempaa enemmän. Kehitysyhteistyötä tarvitaan usein jo kriisin alussa, myös kriisimaan tai -alueen oman kantokyvyn vahvistamiseksi.

Suomi kohdentaa jatkossakin merkittävän osan varsinaisista kehitysyhteistyömäärärahoistaan humanitaariseen apuun ja suuntaa luotettavien tilannearviointien perusteella apua sinne, missä tarve ja hätä ovat suurimmat. Suomi kanavoi avun YK-järjestöjen, kuten pakolaisjärjestö UNHCR, kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen sekä suomalaisten avustusjärjestöjen kautta sitä tarvitseville. Suomen avun painopiste on köyhimmissä maissa ja kaikkein eniten avun tarpeessa olevien auttamisessa.

Suomi pitää humanitaarisen avun uudistamista tärkeänä. YK:lla tulee olla jatkossakin johtava rooli kansainvälisen humanitaarisen avun koordinoinnissa. Humanitaarisen toiminnan arvopohjaa, riippumattomuutta ja humanitaarisen oikeuden asemaa tulee vahvistaa. Apua tulee toteuttaa entistä tuloksellisemmin ja tehokkaammin. Suomi toimii sen puolesta, että humanitaarinen apu, rauhanvälitys, jälleenrakennus ja kehitysyhteistyö tukevat ja täydentävät toisiaan. Yhteiskuntien kykyä varautua paremmin luonnononnettomuuksiin ja selvitä kriiseistä on vahvistettava ottamalla nämä näkökohdat olennaiseksi osaksi kehitysyhteistyötä.

7. Suomen kehityspoliittinen vaikuttaminen vahvistuu

Suomi edistää kehityspoliittisia tavoitteitaan entistä tavoitteellisemmin sekä kahden- että monenvälisten kumppaniensa kanssa. Välineinä ovat erityisesti vaikuttamistyö ja kehitysrahoitus, usein myös niiden yhdistelmä. Suomen vaikuttamistyötä suunnitellaan ja sen tuloksia arvioidaan vuosittain.

Euroopan unionissa Suomi vaikuttaa kehityspoliittisiin päätöksiin sekä siihen, että EU:n toiminnassa huomioitaisiin laajemminkin vaikutukset kehitysmaihin. Esimerkiksi verotukseen, kauppaan tai maatalouteen liittyvillä EU:n päätöksillä ja sopimuksilla tai järjestöjen päätöksillä on merkittäviä suoria tai epäsuoria vaikutuksia kehitysmaihin.

Kansainvälisillä järjestöillä ja rahoituslaitoksilla on merkittävät resurssit tukea kehitysmaita. Suomi vaikuttaa muun muassa niiden johtokunnissa sen puolesta, että ne toimisivat Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden suuntaisesti ja tuloksia tuottaen.

Kahdenvälisessä yhteistyössä Suomi voi vaikuttaa sekä kehitysmaiden toimintaan että muihin avunantajiin. Suomi pyrkii esimerkiksi vakuuttamaan kumppanimaita sellaisen lainsäädännön tarpeellisuudesta, jolla maiden erilaisia ongelmia voidaan korjata. Vaikuttamistyö toteutuu kahdenvälisissä tapaamisissa, EU:n kautta, avunantajien ja kohdemaiden hallitusten välisten työryhmien sekä Suomen tukemien hankkeiden johtoryhmien kautta. Maa- ja hankekohtaiset tavoitteet määritellään hankkeiden suunnittelun yhteydessä ja maaohjelmissa.

Kehityskysymykset ovat osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja niillä on yhtymäkohtia taloudellisiin ulkosuhteisiin. Rajan vetäminen politiikka-alojen välille ei ole aina helppoa tai mahdollistakaan. Esimerkiksi Suomen YK-, ihmisoikeus-, kauppa- tai ilmastopolitiikkaan liittyy kehitysnäkökulmia. Kriisitilanteissa kehitysyhteistyövaroin toimiminen voi olla tärkeä tapa osallistua kansainvälisen yhteisön ratkaisuponnisteluihin. Kaikkein köyhimmät maat eivät aina kykene vaikuttamaan niitä koskevaan kansainväliseen päätöksentekoon. Suomi voi osaltaan vaikuttaa niiden kehitystarpeiden huomioimiseksi.

8. Suomi vahvistaa kansainvälisten toimijoiden työtä

Euroopan unioni, Yhdistyneet kansakunnat, teollisuusmaiden taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD, kehitysrahoitusrahoituslaitokset ja muut kansainväliset järjestöt luovat yhteisiä periaatteita ja toimintatapoja kehityspolitiikalle sekä kehitysyhteistyön laadulle. Ne antavat kehitysmaille mittavaa laina- tai lahjarahoitusta, monipuolista politiikkaneuvontaa sekä asiantuntija-apua, myös Suomen tuella.

Suomen rahallista panostusta keskitetään nykyisessä taloudellisessa tilanteessa erityisesti niihin toimijoihin, jotka parhaiten edistävät Suomen kehityspolitiikan painopisteitä. Tärkeimmille instituutioille tehdään vaikuttamissuunnitelmat, joiden tuloksia seurataan vuosittain. Suomelle on tärkeää, että yhteisesti sovittujen pelisääntöjen toimeenpanoa vahvistetaan.

Euroopan unioni

EU:n jäsenmaiden ja komission yhteenlaskettu apu on yli puolet maailman julkisesta kehitysyhteistyörahoituksesta. EU tekee kehitysyhteistyötä noin 160 maan, alueen ja järjestön kanssa eri puolilla maailmaa, myös hauraimmissa maissa. EU:n tekemillä päätöksillä on huomattavia vaikutuksia kestävään kehitykseen. EU on kehityspolitiikan ja -yhteistyön keskeinen kansainvälinen vaikuttaja. Sen kehityspolitiikan päämääränä ovat köyhyyden vähentäminen ja ihmisoikeuksien, demokratian ja hyvän hallinnon edistäminen.

Suomi vaikuttaa aktiivisesti edistääkseen kehityspoliittisten tavoitteidensa toteutumista EU:n toiminnan kautta. EU:n jäsenmaana Suomi vaikuttaa kansainvälisen kehityspolitiikan tulevaisuuteen ja osallistuu EU:n ympäri maailmaa tapahtuvan kehitysyhteistyön ohjaamiseen.

Suomi ajaa aktiivisesti EU:n kehityspolitiikan uudistamista ja tehostamista kestävän kehityksen toteuttamiseksi. EU uudistaa myös yhteistyötään tärkeimmän kehitysmaaryhmän, Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa. EU:n maahanmuutto- ja pakolaispolitiikka tulee olemaan keskeinen myös kehityspolitiikan kannalta. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen osana EU:n ulkosuhteita on tärkeä saada toteutumaan EU:n uuden tasa-arvotoimintasuunnitelman mukaisesti.

EU on Suomelle samalla keskeinen kanava vaikuttaa kansainvälisiin ilmasto-, ympäristö-, kauppa-, verotus-, investointi- ja talouskysymyksiin niin, että tehtävät päätökset ja sopimukset parantavat myös köyhien maiden olosuhteita. Siksi Suomi pitää kehityspoliittisia tavoitteita esillä myös EU:n muiden alojen työssä.

YK ja muut monenkeskiset kumppanit

Monenkeskisten järjestöjen ja toimijoiden kehityspoliittinen työ on mittavaa, ja sitä ohjaa kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030. Suomen kehityspolitiikan painopisteet ohjaavat Suomen omaa toimintaa monenkeskisessä järjestelmässä, olipa kyse rahoituksesta tai vaikuttamistyöstä. Alla olevat toimijat ovat Suomen pääkumppaneita hallituksen painopisteiden edistämisessä.

Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamista ajavat YK-järjestöistä ensisijaisesti YK:n tasa-arvojärjestö UN Women, YK:n väestörahasto UNFPA ja YK:n lastenrahasto UNICEF. Suomi haluaa vaikuttaa näissä järjestöissä merkityksellisellä tavalla, ja ne ovat samalla Suomen rahallisen tuen painopistejärjestöjä.

UN Women toimii maailmanlaajuisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamiseksi ja sukupuolten tasa-arvon hyväksi. UNFPA on avaintoimija väestökehitykseen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä, kuten seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, perhesuunnittelu sekä äiti- ja lapsikuolleisuuden ehkäisy. Väestörahaston toimintakenttä on monissa maissa vaikea, ja siksi tarve Suomen tuelle on suuri. UNICEF on jo vuosikymmeniä tehnyt tuloksellista työtä lasten aseman ja oikeuksien edistämiseksi maailmanlaajuisesti.

Lisäksi Suomi jatkaa yhteistyötä Maailman terveysjärjestö WHO:n ja YK:n AIDS-ohjelma UNAIDSin sekä YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCOn kanssa.

Kehitysmaiden talouselämän tukemisessa Suomen tärkeimpiä kumppaneita ovat kehitysrahoituslaitokset sekä eräät YK:n ja Maailman kauppajärjestö WTOn kauppa- ja kehitysjärjestöt ja -ohjelmat (YK:n kauppa- ja kehityskonferenssi UNCTAD, Kansainvälinen kauppakeskus ITC, WTOn yhteydessä toimiva teknisen avun rahasto EIF). Lisäksi Suomi jatkaa yhteistyötä Kansainvälisen työjärjestön, ILOn, kanssa.

Yhteiskuntien toimintakykyyn ja demokratiaan liittyvän painopisteen kannalta Suomen kansainvälisiä kumppaneita ovat muiden muassa YK:n kehitysohjelma UNDP, teollisuusmaiden taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD, Afrikan verohallintojen yhteistyöjärjestö ATAF ja kansainvälinen demokratiajärjestö IDEA. Suomi jatkaa yhteistyötä myös hauraiden valtioiden ryhmittymän g7+ kanssa.

Veden, ruokaturvan ja energian sekä ilmastonmuutoksen ja luonnonvarojen hallinnan kannalta Suomen tärkeimpiä kumppaneita ovat Maailmanlaajuinen ympäristörahasto GEF, Vihreä ilmastorahasto GCF, Kansanvälinen maatalouskehityksen rahasto IFAD sekä Maailman ruokaohjelma WFP. Lisäksi Suomi jatkaa yhteistyötä YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAOn ja YK:n ympäristöohjelma UNEPin kanssa ja tukee kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanoa kehitysmaissa.

Esimerkiksi YK:n kehitysohjelma UNDP ja kehitysrahoituslaitokset toimivat Suomen kumppaneina monipuolisesti ja useiden eri painopisteiden alalla. Ne hallinnoivat useissa hauraissa kumppanimaissa Suomen ja muiden avunantajien yhteistoimintaa ja rahoitusta. Muita laaja-alaisesti Suomen kumppanina toimiva järjestöjä ovat YK:n pakolaisjärjestö UNHCR ja YK:n vammaiskumppanuus UNPRPD.

Maailmanpankki sekä Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan kehityspankit ovat johtavia toimijoita vakaan makrotalouden ja infrastruktuurin tukemisessa. Suomi ohjaa omaa kehitysrahoitustaan erityisesti Maailmanpankin ja Afrikan kehityspankin kautta. Samalla Suomi vaikuttaa kehitysrahoituslaitosten painopisteisiin ja toimintatapoihin. Yhteistyöllä niiden ja Pohjoismaiden kehitysrahaston kanssa Suomi rakentaa infrastruktuuria, kehittää hallintoa ja yksityissektorin toimintaedellytyksiä sekä osallistuu ilmastonmuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumista tukeviin hankkeisiin. Tuki kehitysmaiden omien rahavirtojen ja erityisesti verotulojen lisäämiseksi muodostaa yhä keskeisemmän osan kehitysrahoituslaitosten työtä. Ne yhdistävät julkista ja yksityistä rahaa siten, että julkisen rahoituksen avulla voidaan saada sen nimellisarvoa tuntuvasti suurempia vaikutuksia.

9. Suomen yhteistyö kumppanimaiden kanssa tuottaa tulosta

Suomen kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaiden tukemiselle on vahvat perusteet. Maat on valittu ensisijaisesti seuraavat näkökohdat huomioiden:

- Suomen tuelle on suuri tarve eikä maa kehity riittävällä tavalla ilman ulkopuolista tukea. Tavoitteena on lähtökohtaisesti maan oman toimintakyvyn luominen tai vahvistaminen.
- Tuettavien maiden omat kansalliset kehitysponnistelut ovat vaikeissakin olosuhteissa Suomen omien arvojen ja tavoitteiden suuntaisia.
- Suomen osaamista ja vahvuusalueita voidaan hyödyntää, ja tukea on mahdollista suunnata erityisesti Suomen kehityspolitiikan neljälle painopistealueelle.

Lähes kaikki Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaat kuuluvat niin sanottuihin vähiten kehittyneisiin maihin. Monet niistä ovat lisäksi niin sanottuja hauraita valtioita, jotka ovat olleet tai ovat vaarassa muuttua epävakaiksi yhteiskunniksi, ja joissa avun tarve on kaikkein suurin. Monet Suomen kumppanimaista tulevat tarvitsemaan ulkopuolista tukea vielä pitkään.

Osassa Suomen kumppanimaista on kuitenkin saavutettu edistystä, ja ne ovat nousseet tai nousemassa keskitulon maiksi. Tällöin tuen määrää voidaan asteittain laskea ja keskittyä esimerkiksi jonkin tärkeän eritysosaamisen tarjoamiseen. Samalla on mahdollista lisätä kaupallista, investointi- sekä tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä ja muidenkin alojen kanssakäymistä.

Kehitysyhteistyötä tehdään reaalimaailmassa. Valittuja kumppanimaita ja -alueita tai tuen sisältöä muutetaan, mikäli muuttuneet olosuhteet tai tulosten aikaansaaminen sitä edellyttää. Kutakin kumppanimaata varten laadittavassa maaohjelmassa suunnitellaan toimintaa yksityiskohtaisemmin ja linjataan mitä painopisteitä kyseisen maan kanssa tehtävässä yhteistyössä painotetaan. Maaohjelmia päivitetään ja tuloksista raportoidaan vuosittain.

Kahdenvälisen työn lisäksi Suomi tukee kumppanimaitaan ja muita maita maailmanlaajuisesti toimimalla YK-järjestelmän, kehitysrahoituslaitosten, Euroopan unionin sekä alueellisten järjestöjen kautta. Myös kehitysyhteistyövaroin tuettujen suomalaisen kansalaisjärjestöjen, yritysten, korkeakoulujen, valtion laitosten ja kuntien hankkeita toteutetaan laajasti eri maissa. Kumppanimaissa Suomi tähtää eri toimijoiden väliseen käytännönläheiseen koordinaatioon ja täydentävyyteen. Tämä koskee niin EU-toimia ja kansainvälisiä järjestöjä kuin suomalaisiakin toimijoita.

YK:n jäsenmaiden hyväksymän Agenda 2030:n mukaisesti kehityspolitiikan tavoitteita edistetään osana muutakin kehitysmaiden kanssa toteutettavaa toimintaa, oli sitten kyse ulkosuhteista, kaupallis-taloudellisista suhteista tai yritysten liiketoiminnan tukemisesta kehitysmaissa. Suomi voi tuntuvastikin edesauttaa kehitystä hyvin harkituin EU:n kauppapoliittisin toimin.

Suomen kahdenvälinen yhteistyö kumppanimaiden kanssa

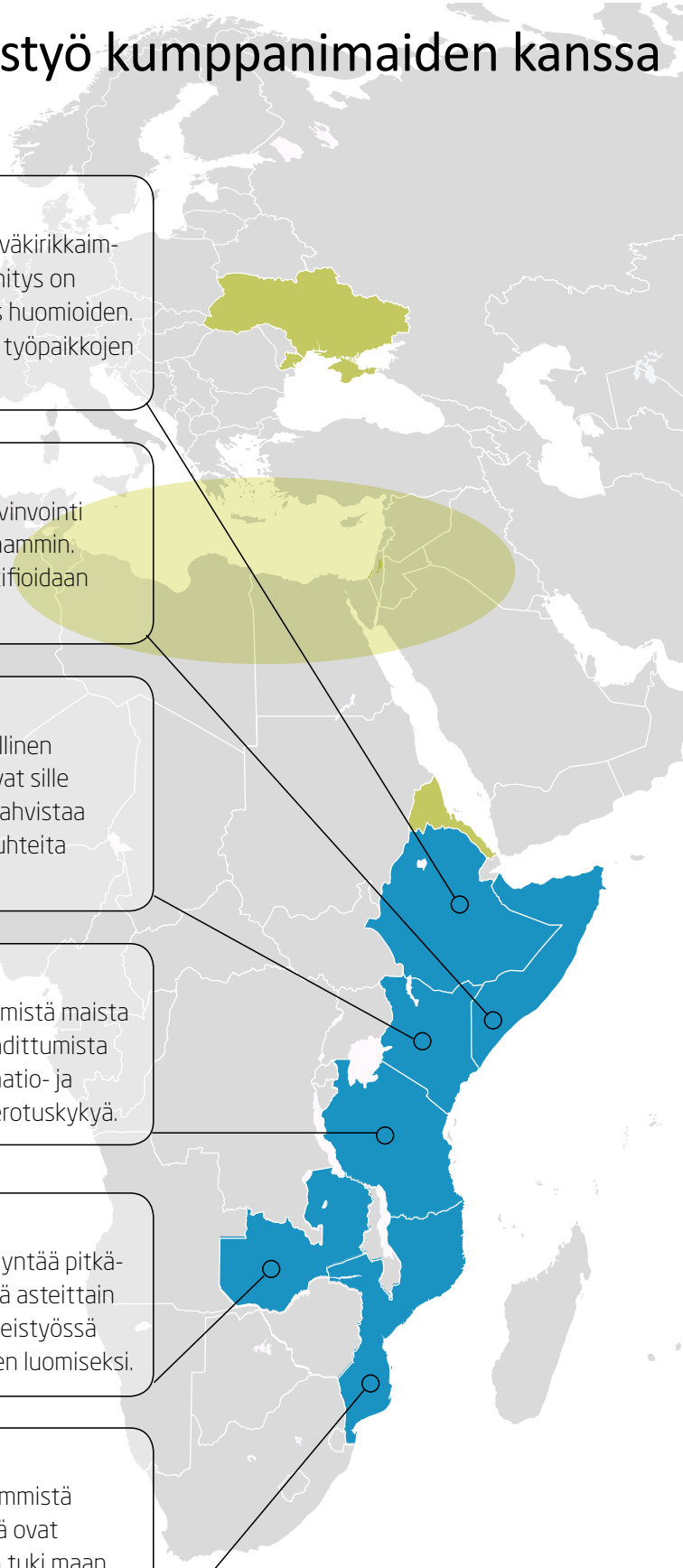

ETIOPIA

Suomi lisää tukea Etiopialle, koska tuen tarve Afrikan toiseksi väkirikkaimmassa maassa on suuri, maa osoittaa kehitystahtoa ja sen kehitys on tärkeää koko Afrikan sarven tulevaisuudelle, myös pakolaisuus huomioiden. Tuetaan vesihuoltoa, opetusta ja maaseudun yksityissektoria työpaikkojen luomiseksi.

SOMALIA

Suomi lisää tukea hauraalle Somalialle, jotta maan vakaus ja hyvinvointi lisääntyisivät ja kansainvälistä terrorismia ehkäistäisiin tehokkaammin. Jatketaan tukea naisten ja lasten terveydenhuollolle sekä identifioidaan vakautta ja kehitystä tukevia uusia toimialoja.

KENIA

Kenian tukemista jatketaan vielä. Se on itäisen Afrikan taloudellinen ja poliittinen keskus, mutta ääriliikkeet ja pakolaisuus aiheuttavat sille ongelmia. Yhteiskunnan vahvistuminen lisää vakautta. Suomi vahvistaa hyvää hallintoa, naisten asemaa sekä veden saantia. Samalla suhteita monipuolistetaan.

TANSANIA

Tansaniaa tuetaan edelleen, koska se on yksi maailman köyhimmistä maista ja käynnistää tarpeellisia uudistuksia. Tuetaan kehityksen vauhdittumista vahvistamalla talouden perustaa ja työpaikkojen syntyä innovaatio- ja metsäsektoreilla sekä kehittämällä julkista taloushallintoa ja verotuskykyä.

SAMBIA

Sambian kehitys on jo hyvässä käynnissä. Siellä Suomi voi hyödyntää pitkäaikaisia suhteitaan kehityksen varmistamiseksi ja samalla siirtyä asteittain muihin, eri alojen monipuolisiin yhteistyömuotoihin. Kehitysyhteistyössä painotetaan etenkin yksityissektorin vahvistamista työpaikkojen luomiseksi.

MOSAMBIK

Mosambikia tuetaan, koska se on edelleen yksi maailman köyhimmistä maista, jossa on sisällissodan jättämiä jännitteitä. Painopisteinä ovat koko yhteiskuntaa vahvistava koulutus, tytöt huomioiden, sekä tuki maan kyvylle suunnitella makrotalouttaan, huomioiden luonnonvaroista aikanaan saatavat tulot.

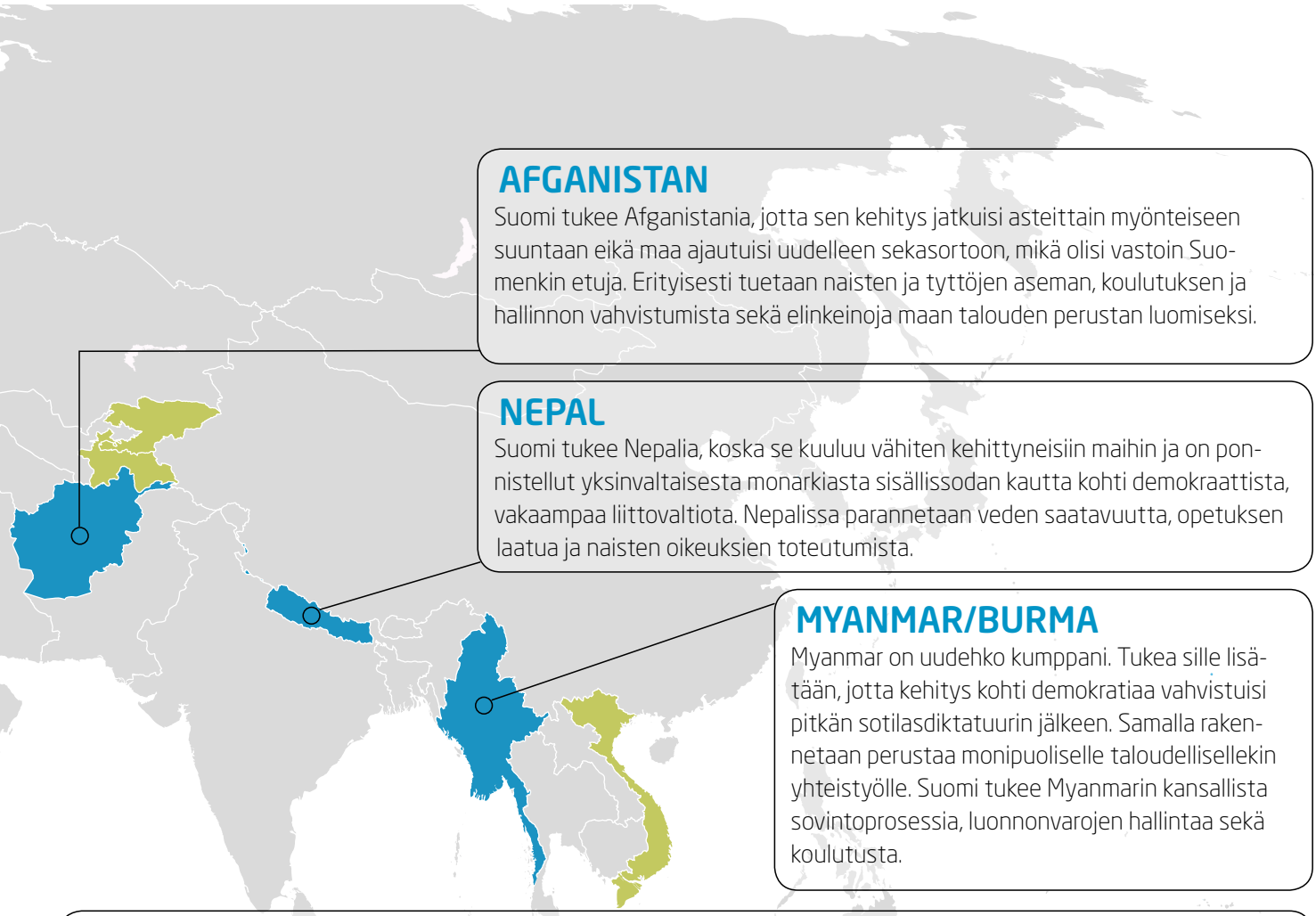

AFGANISTAN

Suomi tukee Afganistania, jotta sen kehitys jatkuisi asteittain myönteiseen suuntaan eikä maa ajautuisi uudelleen sekasortoon, mikä olisi vastoin Suomenkin etuja. Erityisesti tuetaan naisten ja tyttöjen aseman, koulutuksen ja hallinnon vahvistumista sekä elinkeinoja maan talouden perustan luomiseksi.

NEPAL

Suomi tukee Nepalia, koska se kuuluu vähiten kehittyneisiin maihin ja on ponnistellut yksinvaltaisesta monarkiasta sisällissodan kautta kohti demokraattista, vakaampaa liittovaltiota. Nepalissa parannetaan veden saatavuutta, opetuksen laatua ja naisten oikeuksien toteutumista.

MYANMAR/BURMA

Myanmar on uudehko kumppani. Tukea sille lisätään, jotta kehitys kohti demokratiaa vahvistuisi pitkän sotilasdiktatuurin jälkeen. Samalla rakennetaan perustaa monipuoliselle taloudellisellekin yhteistyölle. Suomi tukee Myanmarin kansallista sovintoprosessia, luonnonvarojen hallintaa sekä koulutusta.

SUOMI TUKEE MYÖS NÄITÄ MAITA JA ALUEITA:

UKRAINA

Suomi tukee Ukrainaa, sillä konflikti muodostaa turvallisuusuhan Euroopassa ja Ukraina tarvitsee apua yhteiskuntansa rakenteellisiin uudistuksiin ja jälleenrakennukseen. Suomi tukee muun muassa perustuslain ja lainsäädännön uudistuksia.

LÄHI-ITÄ JA POHJOIS-AFRIKKA

Suomi lisää tukeaan alueelle, jossa epävakaus ja pakolaisuus ovat suuria ongelmia. Suomi tähtää vakauden ja kehityksen aikaansaamiseen, tukee rauhanvälitystä ja demokratiakehitystä, lievittää inhimillistä hätää, vahvistaa maiden ja paikallisyhteisöjen kantokykyä pakolaiskriisissä sekä tukee yhteiskuntien yleistä kehitystä. Yhteistyöllä voidaan myös vähentää ääriliikkeiden houkuttelevuutta.

PALESTIINALAISALUE

Suomi tukee palestiinalaishallinnon toimintakykyä valtiotavoitteen säilyttämiseksi ja rauhan saavuttamiseksi. Vahvistetaan naisten, tyttöjen ja haavoittuvassa asemassa olevien oikeuksia. Tuki kohdistuu opetusalaan ja maanhallintaan.

ERITREA

Suomi käynnistää pienimuotoisen tuen Eritrealle, koska Suomella näyttää olevan mahdollisuus edistää maan vähittäistä avautumista. Tämä loisi edellytyksiä kehitykselle ja Afrikan sarven vakaudelle. Suomen tuki kohdistuu toistaiseksi korkeakoulujen kehittämiseen.

KESKI-AASIA

Suomi tukee myös Keski-Aasian köyhimpiä maita Kirgisiaa ja Tadžikistania. Suomen tuella vahvistetaan ihmisoikeuksia, oikeusvaltiokehitystä ja liiketoimintaympäristöä, vesivarojen hallintaa sekä kykyä varautua ilmastonmuutokseen.

VIETNAM

Vietnam on jo vaurastunut alemman keskitulon maaksi. Siellä siirrytään perinteisestä kehitysyhteistyöstä muihin tukimuotoihin ja monipuoliseen, myös taloudelliseen yhteistyöhön. Suomi tukee Vietnamia vielä vuoteen 2018 asti innovaatiokumppanuusohjelmalla ja metsäohjelmalla.

Suomi tukee **alueellista yhteistyötä Afrikassa**, jotta voidaan vaikuttaa myös valtioiden rajat ylittävien ongelmien ratkaisuihin. **Afrikan unionin (AU)** kanssa tehdään yhteistyötä rauhanvälityksessä ja vammaiskysymyksissä. Energia- ja ympäristökumppanuusohjelma (EEP) edistää **eteläisen ja Itä-Afrikan** uusiutuvien energiaratkaisujen käyttöönottoa yksityissektorin avulla, luo uusia työpaikkoja, hillitsee ilmastonmuutosta sekä edistää naisten asemaa. Afrikan sarven lisäksi myös **Sahelin, Keski-Afrikan ja Tšad-järven alueilla** on käynnissä mittava humanitaarinen kriisi laajentuneen ääriliikkeiden, konfliktien, köyhyyden ja ilmastonmuutoksen vuoksi. Väestönkasvu on suurta. Suomi tarkastelee mahdollisuuksiaan suunnata alueille tukea. Suomi tukee alueita myös EU:n muuttoliikerahaston kautta. Tarkoituksena on lisätä vakautta, löytää nuorille työ- ja opiskelumahdollisuuksia ja ehkäistä radikalisoitumista.

10. Tuloksellinen yhteistyö suomalaisten kumppaneiden kanssa

Kansainvälisen kestävän kehityksen toimintaohjelman toimeenpano rakentuu yhteiskunnan eri toimijoiden aktiiviselle osallistumiselle ja vahvoille, monipuolisille kumppanuuksille. Tähän on suomalaisessa kehityspolitiikassa ja kehitysyhteistyössä hyvät edellytykset ja valmiudet. Julkinen sektori, tutkimus- ja koulutuslaitokset, yritykset ja kansalaisyhteiskunta saavat yhdessä aikaan enemmän.

10.1. Yhteistyö yksityissektorin kanssa vahvistaa kehitysvaikutuksia

Suomi edistää kehitysmaiden oman taloudellisen perustan vahvistumista. Se edellyttää vastuullista yritystoimintaa ja elinkeinojen ja työpaikkojen luomista kehitysmaihin. Niiden avulla kehitysmaat voivat aikanaan itse kattaa menonsa. Suomi tukee kehitysmaiden mahdollisuuksia saada rahoitusta investointeihin, jotka luovat edellytyksiä kestävälle kehitykselle ja erityisesti Suomen painopisteiden toteutumiselle. Rahoitus vahvistaa myös suomalaisten yritysten osallistumismahdollisuuksia kehitysyhteistyöhön, suomalaista osaamista ja työtä hyödyntäen.

Samalla kaupallista, kestävää kehitystä edistävää yhteistyötä kehitysmaiden kanssa tuetaan Team Finland -toiminnalla, jota kehitetään edelleen. Suomalaisyrityksiä kannustetaan tarjoamaan nopeasti kasvaville kehitysmaamarkkinoille kehitystä tukevia, kaupallisesti kannattavia ratkaisuja. Suomalainen puhtaan teknologian ja biotalouden osaaminen voi merkittävällä tavalla vahvistaa kiertotalouden toteutumista kehitysmaissa. Tämä tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja kestävää kehitystä aivan tavanomaisen liiketoiminnan kautta. Tiedotusta yrityksille tarkoitetuista palveluista ja rahoitusmuodoista parannetaan. Startup-yritysten yhteyksiä kehitysmaihin vahvistetaan. Suomalaisyritykset hyötyvät osaltaan yleisemminkin Suomen kehitysyhteistyön kautta tapahtuvasta kehitysmaiden yhteiskuntien ja liiketoimintaympäristön vahvistamisesta.

Suomalaiset eri alojen laitokset voivat vahvistaa paikallista osaamista ratkaisevalla tavalla muun muassa luonnonvarasektorilla ja ilmastonmuutoksessa.

Hallitus näkee suomalaiset yritykset tärkeinä kumppaneina kehitysyhteistyössä ja kannustaa yrityksiä hakeutumaan aktiivisesti Suomen rahoittamiin kehitysohjelmiin. Yritysten kykyä tarjota osaamistaan kansainvälisten järjestöjen, kehitysrahoituslaitosten ja EU:n hankinnoissa ja ohjel-

missa tuetaan entistä järjestelmällisemmin. Yhteistyömahdollisuuksia etsitään esimerkiksi ratkaisujen tarjoamisessa katastrofien ja kriisien hoidossa. Tiedon keruuta käynnistyvistä kehitys-hankkeista ja hankinnoista kaikkialla maailmassa tehostetaan Team Finland -toiminnan kautta.

Vastuullinen yritystoiminta

Yhteinen etu on, että suomalaisyritykset toimivat kehitysmaissa vastuullisesti, ihmisoikeuksia ja kestävän kehityksen tavoitteita tukien. Hallitus pitää tärkeänä, että yritykset osallistuvat kestävän kehityksen edistämiseen omalla alallaan, noudattaen yhteiskuntavastuun parhaita käytäntöjä ja velvoitteita.

Yritysten yhteiskuntavastuun kansainvälisessä määrittelyssä on edetty. YK:ssa on sovittu, että yritysten vastuu ihmisoikeuksista tarkoittaa sitä, että yrityksillä on vastuu kunnioittaa ihmisoikeuksia, välttää ihmisoikeusloukkauksia ja puuttua toimintansa kielteisiin vaikutuksiin. Suomalaisyritysten yhteiskuntavastuun kehittämistä jatketaan. Laaditaan työsuunnitelma ja tarjotaan tukea ja koulutusta, erityisesti pienemmille yrityksille. Työtä jatketaan yhdessä yritysten ja järjestöjen kanssa. Perustana ovat YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden toimeenpanosta saadut hyvät kokemukset.

Hallitus edellyttää jatkossakin valtion omistamilta yhtiöiltä ja toimijoilta vastuullisuutta ja avoimuutta, myös verotuksessa, sekä säännöllistä raportointia. Vastuullisen omistajaohjauksen periaatteita ja käytäntöjä sovelletaan järjestelmällisesti.

Hallitus edellyttää kaikilta kehitysyhteistyörahoitusta saavilta yrityksiltä vastuullisuutta. Tuesta päätettäessä arvioidaan toiminnan kehitysvaikutukset, varmistetaan ihmisoikeusvaikutusarviointi sekä edellytetään raportointia tuloksista. Hankkeita, jotka tukevat erityisesti köyhimpiä ja hauraita maita ja ihmisiä, suositaan.

Kehitetään käytettävissä olevia kehitysrahoitusinstrumentteja

Suomalaisyritysten osallistumismahdollisuuksia kehitysyhteistyöhön vahvistetaan parantamalla yksityisen sektorin kehitysrahoitusinstrumenttien kattavuutta ja volyymiä.

Panostusta *Finnfundiin* lisätään merkittävästi. Finnfund on kansallinen kehitysrahoittaja ja kehitysyhteistyötoimija, joka tarjoaa lainoja ja pääomasijoituksia sellaisiin kehitysmaainvestointeihin, jotka tukevat taloudellista ja sosiaalista kehitystä. Se tukee hankkeita, joissa on suomalainen intressi mukana, esimerkiksi Suomelle tärkeä päämäärä tai suomalaisyritys. Finnfundin toimintaa kehitetään ja sen mahdollisuuksia riskinottoon kehitykselle tärkeissä hankkeissa parannetaan. Rahoituksen painopisteen tulee olla köyhissä kehitysmaissa. Finnfund on valtionyhtiö, jota ulkoasiainministeriö ohjaa asettaen tavoitteita toiminnan kehitysvaikutuksista. Tavoitteiden toteuttamisesta raportoidaan vuosittain.

Uuden sukupolven investointituki kehitysmaille (Investointituki-instrumentti – Public Sector Investment Facility) otetaan käyttöön. Sillä tuetaan kehitysmaiden julkisen sektorin investointeja kehitysmaiden kapasiteetin vahvistamiseksi suomalaista teknologiaa ja osaamista hyödyntämällä. Investointituki sisältää kehitysmaalle myönnettävän lainan, jonka takaajana toimii Finnvera. Suhteellisen pienellä Suomen rahoituksella mobilisoidaan muuta rahoitusta tärkeiden kehitysvaikutusten aikaansaamiseksi. Samalla edistetään korkeatasoisten ratkaisujen ja teknologian käyttöönottoa.

Suomalaisten ja kehitysmaiden toimijoiden yhteisille kehityshankkeille tarjotaan edelleen siemenrahoitusta *Finnpartnership-liikekumppanuusohjelmalla*, johon kuuluu myös tuki pilotti- ja esittelyhankkeille. Ohjelma kannustaa erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä kehittämään liikekumppanuuksia kehitysmaissa.

Kehitetään edelleen uutta Kehitysinnovaatio-ohjelmaa (Business with Impact, BEAM), joka on ulkoasiainministeriön ja TEKESin yhteinen ohjelma. BEAM tarjoaa rahoitusta ja tukea innovatiivisten ja kestävien ratkaisujen kehittämiseksi kehitysmaamarkkinoille yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Ohjelman rahoituksesta puolet tulee kaupallisista lähteistä.

Uusien finanssisijoitusmahdollisuuksien identifiointi- ja kehittämistyö käynnistetään välittömästi. Näin voidaan lisätä suoria pääomasijoituksia ja lainarahoitusta kehitysmaihin erityisesti puhtaan teknologian, kestävän vesihuollon, energian ja ruoantuotannon sekä ilmastonmuutoksen torjunnan alueilla.

Kehitetään *Team Finland -työtä* tukemaan suomalaisyritysten toimintaa kehitysmaissa muun muassa Kehittyvien maiden ja Digital Africa -kasvuohjelmien kautta.

Kestävän kehityksen tueksi tehtävien investointien kannalta myös yksityiset ja institutionaaliset sijoittajat ovat tärkeitä. Hallitus jatkaa vuoropuhelua suomalaisten toimijoiden kanssa mahdollisuuksista kartoittaa kannattavia investointimahdollisuuksia myös kehitysmaissa.

10.2. Vahva kumppanuus kansalaisyhteiskunnan kanssa jatkuu

Suomen tavoitteena on kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen. Suomen omassa kehityksessä kansalaisyhteiskunnalla on ollut tärkeä ja riippumaton rooli. Kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat esimerkiksi yhdistykset, etu- ja asiantuntijajärjestöt, uskonnolliset yhteisöt ja media.

Vapaa ja monimuotoinen kansalaisyhteiskunta on demokraattisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan peruspilari, joka edistää hyvää hallintoa ja poliittista vastuullisuutta, tuo kansalaisten näkökulmaa esiin ja toimii muutosvoimana ja ongelmien korjaajana. Edellytykset kestävään kehitykseen, kuten vakaat yhteiskunnalliset olosuhteet, rauha, sananvapaus ja toimivat instituutiot perustuvat kansalaisten oikeuteen järjestäytyä sekä vaikuttaa yhteiskuntaan ja omaan elämäänsä. Useissa kehitysmaissa nämä oikeudet eivät toteudu ja ovat heikentyneet entisestään. Vahva kansalaisyhteiskunta on kehitysponnistelujen paras tuki kehitysmaissa, ja se tuo vakautta ja vaurautta koko yhteiskuntaan pitkälläkin tähtäimellä.

Hallitus pitää tärkeänä, että suomalainen kansalaisyhteiskunta osallistuu kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen myös niukempien taloudellisten voimavarojen aikana. Kansalaisjärjestöt voivat toimia myös sellaisissa maissa, tilanteissa tai sellaisten väestöryhmien keskuudessa, joihin Suomen julkisen kehitysyhteistyön keinot ja välineet eivät eri syistä sovellu tai ulotu.

Valtionavulla tuettavien järjestöjen tulee toiminnassaan ottaa huomioon Suomen yhteiset kehityspoliittiset arvot ja lähtökohdat. Suomalaista kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan toimimaan erityisesti köyhimmissä maissa. Kumppanimaissa kansalaisyhteiskunnan edustajia kannustetaan toimimaan vuorovaikutuksessa Suomen edustustojen kanssa ja huomioiden muu Suomen kehitysyhteistyövaroilla tuettu toiminta. Tukemalla kansalaisyhteiskunnan kehitysyhteistyötä Suomen kumppanimaissa vahvistetaan samalla koko suomalaisen kehitysyhteistyön vaikuttavuutta. Kaikessa toiminnassa järjestöt nojaavat omaan erityisosaamiseensa ja verkostoihinsa. Järjes-

töt voivat myös arvokkaalla tavalla toimia hallitustenvälisessä kehitysyhteistyössä ohjelmien tai hankkeiden toteuttajina.

Mikäli järjestötyö täydentää kehitysmaassa julkishallinnon vastuulle kuuluvaa peruspalvelujen tuottamista, järjestöjä rohkaistaan huolehtimaan osaamisen siirtymisestä. Tarkoituksena tulisi olla, että paikalliset viranomaiset kykenevät aikanaan kantamaan vastuun toiminnasta, ja että ihmiset osaavat toimia oikeuksiensa toteutumisen puolesta.

Kansalaisyhteiskuntatuen resursseja suunnataan siten, että pääpaino on ns. ohjelmatuessa, jota saavat ensi sijassa kokeneiden järjestöjen monivuotiset ohjelmat. Lisäksi ns. hanketuella tuetaan kohtuullista määrää kansalaisjärjestöhankkeita. Kansainvälisten kansalaisjärjestöjen tukea jatketaan valikoidusti Suomen tavoitteiden edistämiseksi, esimerkiksi rauhan ja vakauden, ihmisoikeuksien, verotustavoitteiden tai lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseksi. Tukea myönnetään myös kehitysviestintä- ja globaalikasvatustyöhön Suomessa. Suurlähetystöjen kautta voidaan tukea suoraan paikallisen kansalaisyhteiskunnan toimia.

10.3. Muut keskeiset toimijat

Suomen kehitysyhteistyön toteutuksessa halutaan nojautua laajasti suomalaisen yhteiskunnan osaamiseen. Yhteistyötä esimerkiksi eri alojen asiantuntijalaitosten, korkeakoulujen, tiede- ja tutkimusyhteisöjen ja kuntien kanssa vahvistetaan niin kehitysyhteistyön sisältö- kuin toimeenpanokysymyksissäkin. Toimijoita kannustetaan kansainväliseen yhteistyöhön ja hyödyntämään erilaisia tukimuotoja, jotka sopivat niin yhteishankkeille kuin yksittäisille toimijoillekin. Korkeakoulujen osallistumisen tukimuotoja kehitetään edelleen. Kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta edellä mainituilla toimijoilla voi olla kasvava rooli etsittäessä ratkaisuja monimuotoisiin haasteisiin yhteiskunnan kaikilla aloilla.

10.4. Uudet vahvemmat kumppanuudet

Kaikkia suomalaisia kehitysyhteistyötoimijoita kannustetaan tiiviiseen tietojen vaihtoon ja vuorovaikutukseen. Yrityksiä, kansalaisjärjestöjä, kuntia ja korkeakouluja tuetaan ja kannustetaan tiiviimpään keskinäiseen yhteistyöhön. Tavoitteena on toimijoiden toisiaan täydentävien vahvuuksien entistä parempi hyödyntäminen kestävän kehityksen tukena. Monet edellä kuvatuista tukimuodoista ovat avoimia erityyppisille suomalaistoimijoille. Parhaita käytäntöjä koskevan tiedon jakamista parannetaan. Luodaan toimintamalleja, jotka mahdollistavat toimijoiden osaamisen, innovaatioiden ja paikallisverkostojen paremman hyödyntämisen. Selvitetään mahdollisuutta kehittää tarkoitukseen sopivia rahoitusmuotoja.

11. Toimintatavat uudistuvat

Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön toteutustapoja uudistetaan. Toiminta ja henkilöstön määrä suhteutetaan käytettävissä oleviin määrärahoihin ja tässä selonteossa asetettuihin tavoitteisiin. Toimintatapojen tulee tukea toiminnan ennustettavuutta, mutta mahdollistaa myös joustava reagointi äkillisiin muutoksiin. Määrärahasuunnittelua kehittämällä resurssit kohdennetaan päätavoitteiden saavuttamiseen joustavasti ja tehokkaasti.

Riittävät edellytykset varmistetaan sille, että Suomi voi toimia entistä tehokkaammin ja nopeammin antaakseen tukea tai osallistuakseen rauhanvälitykseen ja -fasilitointiin, kansallisiin dialogiprosesseihin sekä yhteiskunnan toimivuutta kuten oikeusvaltiota vahvistavaan neuvonantoon ja tukeen kehitysyhteistyövaroin. Kyseessä ovat ulkopoliittisesti tärkeät, mutta erittäin vaativat ja kohdemaissa herkät toiminta-alat omine erityispiirteineen. Riittävät voimavarat tälle toiminnalle turvataan. Lisäksi toimintaedellytysten varmistamiseksi selvitetään mahdolliset normi- ja työjärjestys- sekä menettelytapamuutostarpeet ja toteutetaan ne ripeästi.

Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta parannetaan. Tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä riskien hallintaa vahvistetaan entisestään, ja tulosten ja vaikutusten mittaamista, raportointia ja arviointia kehitetään. Tämä toteutetaan selkeällä ja yksinkertaisella tavalla, nojautuen tulosten tekemisen osana kertyvään tietoon ja sähköiseen asiointiin. Tietojärjestelmiä kehitetään palvelemaan näitä tavoitteita. Pitkän aikavälin kehitysvaikutusten seurantaa tehostetaan. Aiempaa niukempia henkilöstövoimavaroja kohdennettaessa painotetaan ensisijassa tulosten aikaansaamiseen liittyviä tarpeita.

Henkilöstön osaamisesta pidetään entistä parempaa huolta. Vuoropuhelua eri yhteistyökumppanien kanssa kehitetään parhaiden käytänteiden jakamiseksi ja vertaisoppimisen lisäämiseksi.

Kansalaiset ja kehityspolitiikan sidosryhmät tarvitsevat ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa maailman kehityksestä, Suomen kehityspolitiikasta ja kehitysyhteistyön tuloksista. Oikea-aikainen viestintä tuo ajankohtaiseen julkiseen keskusteluun kansainvälisen keskinäisriippuvuuden näkökulmaa ja Suomen mahdollisuutta osaltaan vaikuttaa globaaliin kehitykseen. Avoin ja aktiivinen viestintä kuuluu kaikkien kehityspolitiikkaa toteuttavien työhön. Monimutkaisten asioiden hahmottamisen kannalta tärkeässä asemassa on myös globaalikasvatus ja elinikäinen oppiminen. Viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöllä tuetaan kouluja käyvien ikäluokkien kasvua vastuulliseen maailmankansalaisuuteen.

Poliittisten päättäjien sekä valtionhallinnon toimijoiden on saatava tietoa kehityskysymyksistä toteuttaakseen kestävää kehitystä tukevaa politiikkaa. Tämän vuoksi ministeriöiden, poliittisten toimijoiden ja eri sidosryhmien välistä vuoropuhelua ja tiedonsaantia kehityspolitiikasta ja kestävän kehityksen kysymyksistä vahvistetaan.

12. Selonteon toimeenpano ja seuranta

Selonteon toimeenpano alkaa välittömästi. Samalla maaohjelmat ja vaikuttamissuunnitelmat muokataan selonteko huomioon ottaen, ja tarpeelliset normatiiviset ja toimintatapamuutokset valmistellaan ja otetaan käyttöön. Laaditaan tai päivitetään tarpeelliset suunnitelmat tai ohjeistukset, näiden määrällistä tarvetta huolellisesti harkiten. Riittäviä suunnittelu- ja raportointikäytäntöjä kehitetään kaikkia kehitysyhteistyövaroin rahoitettavia toimintoja varten.

Hallitus laatii vuoden 2018 lopulla eduskunnalle selvityksen tämän selonteon toteutumisesta ja kehityspolitiikan ja -yhteistyön tuloksista. Se kertoo muun muassa edistyksestä asetetuissa painopistetavoitteissa. Tätä kokonaiskuvaa täydentää YK:n jäsenmaidensa kanssa keräämä tieto kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman edistymisestä.